

**GREEN
DEAL**

NATUURLIJKE
TUINEN

Green Deal

008 Natuurlijke Tuinen

13/11/2020

Vlaamse
Overheid

WWW.GREENDEALS.BE

initiatiefnemers

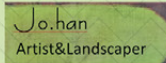
deelnemers

De stadstuin

IN BLOOM

KRIS SCHURMANS
TUIN + LANDSCHAP

stúdio.k

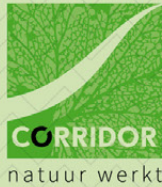
het vaste land

Bonheiden
Verzassend Veelzijdig!

Commensalist®

de /wehigen hof

de zwarte grach
landschapsarchitectuur

HESSELTEER
SLUYTAST ECOLOGISCH ADVIES EN BEHEER

FUTURES THROUGH DESIGN
HO GENT

HOGESCHOOL PXL

overlant
LANDSCHAPSARCHITECTEN

WEST-VLAAMSE MILIEUFEDERATIE

experten

Valerie Dewaelheyns

Paul Geerts

Inleiding

Omdat volgende generaties ook het recht hebben om in een gezonde en welvarende wereld te leven, dienen we onze economische welvaart en groei te ontkoppelen van de milieu-impact en grondstofbehoefte die deze economie heeft; in de zin dat de welvaart mag toenemen maar de milieu-impact niet. Hiervoor zullen we het concurrentievermogen van onze Vlaamse economie moeten stimuleren door haar innovatiekracht, creativiteit en ondernemerschap te bevorderen. Enkel op deze manier zullen we de omslag naar een groene economie realiseren. Burgers, bedrijven, ngo's, kennisinstellingen en andere organisaties nemen reeds heel wat initiatieven om deze vergroening van de economie te verwezenlijken. Door middel van de Green Deals wil de Vlaamse Overheid deze groene initiatieven en dynamiek in de samenleving bundelen en sterker maken, om deze maatschappelijke (milieu-)uitdagingen aan te gaan. Het instrument van de Green Deal biedt hierbij een laagdrempelig, maar toch krachtig instrument, aan om samen met de overheid hierover afspraken te maken en belemmeringen uit de weg te ruimen. Het is de bedoeling dat de resultaten van een Green Deal steeds publiek worden gemaakt, zodat anderen ook van deze informatie kunnen gebruik maken en leren.

Inhoud

Inleiding.....	2
Artikel 1. Opsomming van alle partijen	4
Artikel 2. Definities en specifieke bepalingen/overwegingen in deze Green Deal.....	6
Artikel 3. Doel van deze Green Deal	9
Artikel 4. Tijdsduur van deze Green Deal.....	10
Artikel 5. Niet-afdwingbaarheid van de Green Deal als inspanningsverbintenis	10
Artikel 6. Opsomming acties en rollen per partij	10
Artikel 7. Lerend netwerk.....	13
Artikel 8. Stuur- en werkgroepen, adviserende experts	13
Artikel 9. Informatie-uitwisseling tussen partijen, openbaarheid van Green Deal en gebruik resultaten Green Deal	13
Artikel 10. Evaluatie Green Deal	14
Artikel 11. Wijzigingen aan de inhoud	14
Artikel 12. In- en uittreding partijen Green Deal	15
Artikel 13. Ontbinding van de Green Deal	15
Artikel 14. Datum inwerkingtreding.....	15
Artikel 15. Handtekening van de partij	15

Artikel 1. Opsomming van alle partijen

1. Minister Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, handelend binnen haar hoedanigheid en haar bevoegdheden binnen de Vlaamse Regering;

Hierna 'de Vlaamse overheid' genoemd

2. Kenniscentrum tuin+, Erasmushogeschool Brussel, vertegenwoordigd door mevr. Ann Brussee; hierna genoemd 'Kenniscentrum tuin+'
3. Belgische Vereniging van Tuin- en Landschapsarchitecten (BVTL), Nederlandstalige Kamer, vertegenwoordigd door dhr. Steven Goossens; hierna genoemd 'BVTL'
4. Groen Groeien vertegenwoordigd door dhr. Marc Galle; hierna genoemd 'Groen Groeien'
5. AVBS, de sierteelt- en groenfederatie, vertegenwoordigd door dhr. Filip Goossens, hierna genoemd 'AVBS'
6. Belgische Federatie Groenvoorzieners (BFG), vertegenwoordigd door dhr. Yves Heirman; hierna genoemd 'BFG'
7. Proefcentrum voor de sierteelt (PCS), vertegenwoordigd door dhr. Bruno Gobin; hierna genoemd 'PCS'
8. Landelijke Gilden, vertegenwoordigd door dhr. Christian Stivigny; hierna genoemd 'Landelijke Gilden'

Hierna 'de initiatiefnemers' genoemd

9. Inverde, vertegenwoordigd door Alexandra Mannaert; hierna genoemd 'Inverde'
10. Biotoop, vertegenwoordigd door Leon Brabers; hierna genoemd 'Biotoop'
11. Valerie Dewaelheyns
12. Treexpert, vertegenwoordigd door David Bergen, hierna genoemd 'Treexpert'
13. Paul Geerts
14. Agentschap Onroerend Erfgoed, vertegenwoordigd door Koen Himpe; hierna Agentschap Onroerend Erfgoed genoemd

Hierna 'de experten' genoemd

15. Alken
16. Ann Muyldermans Tuinarchitectuur
17. Antwerpse Regionale Landschappen
18. Anupana/Natuurkriebels
19. Arboretum Kalmthout evap
20. Bert Breugelmans
21. Biotoop Ecologische inrichting
22. Blenders
23. Bonheiden
24. Bonneco
25. Bustani
26. Centrum Duurzaam Groen
27. Clement Karl
28. Commensalist
29. Copro
30. Corridor
31. De Mol nieuwe Landschapsarchitecten
32. De Stadstuin
33. de weligen hof
34. De Zwarte Gracht
35. DeBeer & Devos Boomzorg
36. Departement Omgeving
37. dries tuin en landschap
38. Ecoduct
39. Ecoflora

40. EcoGarden Design (Maxiline BV)
41. Ecotuinontwerp
42. Elementstuin
43. Equota Tuinen
44. etheclo
45. Florarbo
46. GG Green
47. Good Planet Belgium
48. Green Building Company
49. GreenCoach
50. Groen atelier
51. Groenlab
52. Groenling
53. Guerill
54. HESSELTEER
55. het vaste land
56. Hogeschool Gent
57. Hogeschool PXL
58. Horti Art
59. humus
60. IBIC
61. In Bloom
62. Inverde
63. Jeroen Devoghel
64. Jo.Han
65. Kris Schurmans
66. Kruisbessen 'Proef'tuin
67. Leen Gyselinck tuinontwerp
68. Lens Roses
69. Leuven2030
70. Ludela Design & fishing
71. M4 architecten en ingenieurs
72. Matexi
73. Natuurlijk
74. Natuurtuinen Deburggraeve
75. Overlant Landschapsarchitecten
76. Plant en Houtgoed
77. Provincie Limburg
78. Provincie Oost-Vlaanderen
79. Provincie Vlaams-Brabant
80. Regionaal Landschap Brabantse Kouters
81. Regionaal Landschap Dijleland
82. Regionaal Landschap Noord-Hageland
83. Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei
84. Regionaal Landschap Westhoek
85. Stad Kortrijk
86. Stad Leuven
87. Stad Lommel
88. Studio K
89. The Green Community
90. Thomas Boudry Tuinverzorging
91. Treexpert
92. Tuinaanleg Lemoine
93. Tuinen Cobbaert
94. Tuinen Eddy Lambert
95. Tuinen Heylen
96. Tuinen in Beweging

97. Tuinjan
98. Tuinontwerp Lizzy Heylen
99. Tuinontwerpstudio Paul Janssen
100. Uantwerpen
101. VABI Roeselare
102. Van Sante rozenkwekerij
103. Vande Moortel
104. Vaste Planten Spruyt
105. VCB
106. Velt
107. Viridee
108. Viva Concept
109. VLAM
110. West-Vlaamse Milieufederatie
111. Wetteren
112. Yoehee

Hierna 'de deelnemers' genoemd.

De initiatiefnemers en de deelnemers worden hierna samen 'de partners' genoemd. De partners en de Vlaamse overheid worden hierna samen 'de partijen' genoemd.

Artikel 2. Definities en specifieke bepalingen/overwegingen in deze Green Deal

2.1. In het kader van deze Green Deal worden volgende definities gehanteerd:

1. **Green Deal Natuurlijke tuinen:** de gebruiksnaam voor deze Green Deal;
2. **Initiatiefnemers:** Kenniscentrum tuin+, BVTL, AVBS, Groen Groeien, BFG, PCS, Landelijke Gilden
3. **Ondertekenaars:** rechtspersonen of natuurlijke personen die zich binnen deze Green Deal engageren als initiatiefnemer, expert of deelnemer
4. **Deelnemers:** rechtspersonen of natuurlijke personen die zich engageren om binnen het jaar na ondertekening één of meer concrete acties die bijdragen tot de algemene doelstelling van deze Green Deal op te starten of bij te dragen.
5. **Experten:** deskundigen die de initiatiefnemers adviseren: David Bergen (boomdeskundigen, Treexpert), Alexandra Mannaert (bio-ingenieur, Inverde), Koen Himpe (erfgoedonderzoeker landschap, Agentschap Onroerend Erfgoed), Valerie Dewaelheyns (bio-ingenieur, Phd: The garden complex in Flanders), Leon Brabers (ecoloog, Biotoop), Paul Geerts (groenjournalist).
6. **Actie:** concreet engagement van één van de partners dat bijdraagt tot de algemene doelstelling van de Green Deal. Er worden meerdere acties geformuleerd per partner. De acties worden opgestart binnen het jaar na ondertekening of binnen een redelijke termijn in geval van latere toetreding van de Green Deal, tenzij specifiek anders vermeld.
7. **Natuurlijke tuin:** een duurzame tuin die ecosysteemdiensten, zoals koolstofopslag, regenwateropvang, luchtzuivering, biodiversiteit en voedselvoorziening levert en die bijdraagt tot welzijn, gezondheid en de ruimtelijke kwaliteit van de woon- en leefomgeving. Een duurzame, natuurlijke tuin is potentieel een onderdeel van groenblauwe netwerken in de bebouwde omgeving en, als verbinding met grotere openruimtegehele.

2.2. Met betrekking tot deze Green Deal dienen volgende convenanteigen overwegingen in acht genomen te worden:

Overweging 1

Tuinen kunnen een belangrijke rol spelen in de context van klimaatverandering, biodiversiteit, woon- en levenskwaliteit. Zij kunnen Vlaanderen mee helpen transformeren naar een duurzamere samenleving. Dit vraagt om een aangepaste benadering van tuinontwerp, inrichting en beheer. De historische (en etymologische) betekenis van de tuin als een afgesloten geheel dat bescherming biedt tegen de vijandige natuurlijke buitenwereld wordt daarbij grotendeels omgekeerd: de hedendaagse tuin keert zich langer af van de wereld, maar draagt net bij tot oplossingen op maatschappelijk, ecologisch en/of ruimtelijk vlak.

Overweging 2

De term 'natuurlijke tuin' wordt in het kader van deze Green Deal gebruikt als een sensibiliserend concept. (Zie 2.1.7 voor definitie).

Overweging 3

De veelheid aan tuinen is een essentieel onderdeel van het Vlaamse landschap. Allemaal samen nemen de ongeveer 2 miljoen privétuinen 9% van het Vlaamse grondgebied in. Daardoor kunnen tuinen in Vlaanderen een belangrijke rol spelen in de context van klimaat, biodiversiteit en welzijn.

Overweging 4

De Green Deal Natuurlijke tuinen speelt in op de Beleidsnota 2019-2024 van de Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme inzake

- klimaatverandering
- verstedelijking
- druk op de (open) ruimte
- uitdagingen voor platteland en open ruimte
- biodiversiteitsverlies en verhoogde druk op ecosystemen
- toenemende concurrentie om grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen
- en nieuwe rollen voor burgers, organisaties en overheid.

De Green Deal Natuurlijke tuinen ondersteunt concreet de ambities uit de beleidsnota om

- verharding tegen te gaan
- meer stedelijk en randstedelijk groen te creëren
- wateroverlast, waterschaarste, waterkwaliteit en de gevolgen van droogte aan te pakken
- nutriëntenverlies tegen te gaan
- de achteruitgang van (wilde) bijen, bestuivers en andere insecten een halt toe te roepen
- de omgeving klimaatadaptief in te richten
- een goede bodemkwaliteit en klimaatrobuust bodemgebruik te bevorderen
- goed functionerende kringlopen van water, voedingsstoffen en koolstof te realiseren
- koolstofopslag in de bodem te realiseren en koolstofverlies uit de bodem te voorkomen
- de beleving van de natuur te verbreden
- de natuur in te zetten als medicijn
- de burger actief te betrekken bij het beleid
- burgers te sensibiliseren omtrent het aangepast beheer van tuinen.

Overweging 5

Natuurlijke tuinen kunnen bijdragen tot de instandhouding van soorten en habitattypen van de habitatrictlijn, de realisatie van het Stappenplan voor efficiënt hulpbronnengebruik en de EU-Biodiversiteitsstrategie voor 2020 wanneer zij aansluiten op, of aangesloten worden op, groenblauwe netwerken en/of grotere openruimtegehelen.

Overweging 6

Tuinen winnen aan strategisch belang. Ze komen op zowel gewestelijk, provinciaal als gemeentelijk niveau in diverse beleidsdocumenten expliciet aan bod. De Green Deal Natuurlijke tuinen kan over deze verschillende niveaus heen verbindend werken.

Overweging 7

Natuurlijke tuinen scheppen een kwaliteitsvolle, gezonde woon- en leefomgeving. Ze brengen mensen in contact met de natuur, wat positieve effecten heeft op welzijn en gezondheid. Investeren in biodiversiteit en ecosysteemdiensten creëert extra kansen voor natuurbeleving en verhoogt de leefbaarheid van steden en gemeenten. Vooral waterpartijen en grote bomen creëren sterke zintuiglijke ervaringen (bv. door hun geluiden, bewegingen en geuren).

Overweging 8

Natuurlijke tuinen kunnen bijdragen aan minstens 7 van de 17 Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties:

- bescherming, herstel en bevordering van ecosystemen (SDG 15)
- klimaatverandering en haar impact te bestrijden (SDG 13)
- veerkrachtige infrastructuur (SDG 9)
- nieuwe partnerschappen om de doelstellingen te bereiken (SDG 17).
- meer duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11)
- goede gezondheid en welzijn (SDG 3)
- duurzame economische groei (SDG 8), bijvoorbeeld door (her)gebruik van grondstoffen afkomstig uit privétuinen.

Overweging 9

Eenzijds 'leven' tuinen bij grote lagen van de bevolking en kunnen zij een bijdrage leveren aan de grote maatschappelijke uitdagingen (zie overweging 8). Anderzijds zijn velen zich daar nog niet van bewust.

Overweging 10

Natuurlijke tuinen leveren een bundel cruciale ecosysteemdiensten:

- regulerende diensten, zoals regulering van temperatuur, luchtkwaliteit en geluid, waterhuishouding, koolstofopname
- productieve diensten, zoals voedselproductie
- ondersteunende diensten, zoals biodiversiteit en bestuiving
- culturele diensten, zoals beleving, recreatie en tuinen als 'cultureel erfgoed'.

Overweging 11

Privétuinen omvatten een diversiteit aan sociale actoren en belanghebbenden waaronder tuinarchitecten, tuinaannemers, boomverzorgers, kwekers van planten, tuincentra, beleidsmakers, projectontwikkelaars, tuineigenaars en gebruikers van privétuinen. De Green Deal Natuurlijke tuinen biedt deze actoren en stakeholders een laagdrempelige mogelijkheid om samen met de overheid te werken aan de realisatie van projecten met een maatschappelijke meerwaarde. De Vlaamse overheid kan mogelijke belemmeringen bij realisaties wegnemen, oplossen en initiatieven faciliteren en versnellen.

Overweging 12

Huidige opvattingen over de tuin gaan vaak nog terug op het huisje-tuintje-ideaal en het beeld van de tuin als een privaat consumptiegoed met recreatie en status als belangrijkste functies. Tuinen worden binnen dit kader overwegend gezien als privédoel, los van maatschappelijke belangen. Ze worden daardoor zelden opgevat als een deel van de ruimere omgeving en als potentiële oplossingen voor grote uitdagingen als de klimaatverandering en het biodiversiteitsverlies. Ook wordt de tuin nog vaak vanuit een nostalgisch verlangen naar een landelijke idylle benaderd en niet vanuit inzicht in het huidige verstedelijkte Vlaamse landschap. Verder wordt de tuin dikwijls als een 'buitenkamer' beschouwd, een extensie van de woning. Mede onder impuls van uitdagingen zoals stadsverdichting, droge zomers en hevige regenval wint een andere benadering van tuinen aan belang. Verschillende organisaties in de groensector hebben in toenemende mate aandacht voor thema's als natuur, biodiversiteit, klimaat en welzijn in de tuin en bouwden de voorbije jaren ervaring op met nieuwe toepassingen als dak- en gevelgroen.

Artikel 3. Doel van deze Green Deal

De hoofddoelstelling van deze Green Deal is:

De Vlaamse tuin- en groenprofessionals aanzetten tot: Vlaamse privétuinen natuurlijk(er) ontwerpen, inrichten en beheren zodat ze samen een sterkere, positieve rol spelen in de context van klimaatverandering, biodiversiteit en de verbetering van de woon- en leefkwaliteit.

De Green Deal Natuurlijke tuinen wil deze evolutie naar een duurzame en natuurlijke benadering van de tuin versnellen met meetbare acties die minstens één van de vijf volgende doelstellingen hebben:

D1. Aandachtspunten voor de tuin- en groenprofessionals: Het natuurlijk(er) ontwerpen, omvormen, inrichten en beheren van privétuinen. Daaronder valt:

- het belang van het ontwerp als basis van een duurzame tuin erkennen: een 'duurzaam' ontwerp maakt een duurzaam beheer mogelijk en optimaliseert ecosysteemdiensten.
- het aandeel groen ten opzichte van grijs in tuinen verhogen
 - ecosysteemdiensten in tuinen optimaliseren
 - meer biodiversiteit, gelaagdheid, ecodynamiek en spontane vegetatie in tuinen introduceren
- meer standplaatsgeschikte en streekeigen soorten (inheems of ingeburgerd) toepassen. In bebouwd gebied zijn niet-invasieve uitheemse waard- en/of drachtplanten ter vervanging mogelijk. In buitengebied is wat er natuurlijk en spontaan groeit het uitgangspunt.
- het aandeel van soortenarm gazon in tuinen beperken en/of terugdringen
- bij voorkeur lokaal geteelde beplanting toepassen
- het aandeel verharding beperken en/of terugdringen
- de integratie met de natuurlijke omgeving versterken
- het gebruik van onderhoudsmachines die milieuhinder veroorzaken beperken
- schadelijke vormen van bodembewerking en -beheer vermijden
- overmatige irrigatie voorkomen
- bevordering van circulariteit d.m.v. bv. mulchen en composteren zodat de afvoer van organisch materiaal kan worden voorkomen
- gebruik van pesticiden en andere schadelijke praktijken uitsluiten

D2a. Het aanbod streekeigen planten en zaaigoed (inheems of ingeburgerd) vergroten en promoten

De Green Deal Natuurlijke tuinen wil het aanbod en gebruik van inheems en lokaal geteelde plant- en zaaigoed in privétuinen stimuleren.

D2b. Het aanbod ecologische tuinmaterialen en -oplossingen, bijvoorbeeld voor tuinonderhoud of tuinconstructies, uitbreiden en promoten bij tuin- en groenprofessionals

D3. De knowhow voor het duurzaam ontwerpen, inrichten en beheren van natuurlijke tuinen versneld ontwikkelen en verspreiden in de hele groensector

De Green Deal Natuurlijke tuinen wil de kennis van natuurlijke processen en planten, van gelaagde, beplanting, van ecologische oplossingen (water, dak, gevel), van ecosysteemdiensten, van 'natuurlijke vijanden' en andere milieuvriendelijke, klimaatadaptieve of- mitigerende maatregelen meer verspreiden en verder ontwikkelen.

D4. Privétuinen integreren in beleidsvisie en beleidsinstrumenten

De Green Deal Natuurlijke tuinen wil bijdragen tot een beleidsvisie op privétuinen en tot beleidsmaatregelen die de ontwikkeling van natuurlijke tuinen in Vlaanderen stimuleren.

Artikel 4. Tijdsduur van deze Green Deal

De Green Deal loopt 4 jaar en eindigt op 13/11/2024.

Artikel 5. Niet-afdwingbaarheid van de Green Deal als inspanningsverbintenis

De Green Deal is een inspanningsverbintenis en geen resultaatsverbintenis tussen de partijen die het document ondertekenen. De partijen komen bovendien overeen dat de afspraken opgenomen in de Green Deal niet in rechte afdwingbaar zijn. De partijen engageren zich ertoe om, met wederzijds respect, gedurende de termijn van de Green Deal, samen te werken aan de succesvolle uitvoering van de Green Deal.

Artikel 6. Opsomming acties en rollen per partij

6.1. Algemeen

Acties, ook engagementen genoemd, kunnen zowel betrekking hebben op een individueel tuinperceel als op een hoger niveau, bijvoorbeeld straat-, wijk-, of buurtniveau. De acties dragen bij aan de algemene doelstelling zoals omschreven in artikel 3 en ondersteunen de realisatie van één of meerdere van de onderstaande doelstellingen:

- het natuurlijk(er) ontwerpen, inrichten en beheren van privétuinen
- meer streekeigen planten (zoals inheems of ingeburgerd) in privétuinen
- een groter aanbod ecologische tuinmaterialen en -oplossingen
- kennisopbouw over het duurzaam ontwerpen, inrichten en beheren van natuurlijke tuinen
- een beleidsvisie en beleidsinstrumenten die de ontwikkeling van natuurlijke tuinen ondersteunen

6.2. De initiatiefnemers

- a. de initiatiefnemers zijn verantwoordelijk voor de oprichting van de stuurgroep en nemen deel aan de vergaderingen van de stuurgroep en de diverse werkgroepen
- b. de initiatiefnemers informeren de deelnemende partijen op regelmatige tijdstippen over de stand van zaken van de lopende acties
- c. de initiatiefnemers engageren zich gedurende de loop van de Green Deal tot samenwerking en informatie-uitwisseling met relevante partners binnen en buiten deze Green Deal, ter ondersteuning van de uitvoering van de lopende acties en verspreiding van resultaten die uit deze acties volgen
- d. de initiatiefnemers bewaken de consistentie in de diverse communicatie- en sensibiliseringsacties in kader van deze Green Deal
- e. de initiatiefnemers dragen bij aan het up to date houden van de website en leveren content aan voor de periodieke nieuwsbrief
- f. de initiatiefnemers zijn verantwoordelijk voor de coördinatie en uitvoering van de evaluaties van de Green Deal zoals bepaald in deze overeenkomst, rekening houdend met afspraken gemaakt binnen de stuurgroep

- g. De initiatiefnemers organiseren elk minstens twee bijeenkomsten van het lerend netwerk
 - h. De hieronder volgende acties worden wanneer gewenst voorgelegd aan de stuurgroep en experts om input te verzamelen.
- Kenniscentrum tuin+, Erasmushogeschool Brussel
 - Verzamelen en delen van kennis over het tuinenlandschap in Vlaanderen en België
 - Kennis omtrent klimaatadaptatie, klimaatmitigatie en biodiversiteit in de tuin laten doorstromen naar onderwijs, overheden en het werkveld
 - De verduurzaming van het Vlaamse tuinenlandschap stimuleren via lezingen, publicaties, mediakanalen, workshops, seminaries en andere instrumenten
 - Deelnemen aan oproepen voor onderzoeken die verband houden met tuinen, waaronder ESF 2020SCOPE Strategische competentieprognoses
 - Opstarten van een navorming 'Duurzaam ontwerpen met planten en groenvormen'
 - 1-op-1-advies leveren aan de sector
 - Samenwerking met overheden en het werkveld stimuleren en, waar mogelijk, trekken, bijvoorbeeld onder de vorm van pilootprojecten
 - Proefcentrum voor de sierteelt (PCS)
 - Op basis van de ervaringen uit het praktijkonderzoek voor de sierteelt- en groensector een actieve visie uitdragen die een transitie naar meer natuurlijk plantmateriaal en tuinaanleg en –onderhoud mogelijk maakt en bevordert
 - Via workshops
 - Via aanleg en demonstraties van voorbeeldtuinen toegankelijk voor alle stakeholders
 - Via sociale media
 - Via brochures met concrete tips en praktische richtlijnen
 - Deelnemen aan oproepen voor onderzoeken die verband houden met tuinen, waaronder de oproep ESF 2020SCOPE Strategische competentieprognoses
 - Sector-noden via het Green Deal netwerk capteren voor gericht praktijkonderzoek
 - Kennis- en ervaringsuitwisseling met andere initiatieven, organisaties en netwerken in de groensector, zoals Groeistof
 - 1-op-1 advies voor aanleg en onderhoud van natuurlijke tuinen
 - Verbindende functie tussen de sierteelt en groensector
 - Vlaamse vraag en aanbod beter op elkaar afstemmen om maximaal ecosysteemdiensten te realiseren via plantsortiment en plantkeuze.
 - Duurzame teeltwijze stimuleren, maar ook valoriseren binnen de groensector.
 - Belgische Vereniging van Tuin- en Landschapsarchitecten (BVTL), Nederlandstalige Kamer
 - Sensibiliseren van de betrokken opleidingen om de doelstellingen uit Art.3 te implementeren in leerresultaten, gedragsindicatoren en inhouden
 - Best practices delen binnen het kennisnetwerk
 - Studiedagen
 - Lezingen
 - ...
 - Samenwerken met de respectievelijke initiatiefnemers (interdisciplinair) kennis delen en geïntegreerde acties concretiseren.
 - Groen Groeien/AVBS
 - Ervaring delen en sensibiliseren m.b.t. ontharding.
 - Het vermijden van verharding, stimuleren van duurzame alternatieven, ...
 - Bekendmaking van goede voorbeelden, resultaten, nieuwe technieken en opgedane ervaring, bv. via fotoverslagen van projecten
 - De opstart van een onthardingsteller voor de tuinaannemer om het onthardingstempo in Vlaanderen op te volgen via een online registratiesysteem
 - Mogelijkheden bekijken om een onthardingspercentage per tuinaannemer tegen 2024 te bepalen

- Ontwikkeling van een zakboekje voor tuinaannemers
 - Inhoudelijk zeven thema's: klimaatvriendelijke planten, actief bodemleven, klimaatvriendelijke verharding, duurzaam waterbeheer, bijenvriendelijke tuin, vlindervriendelijke tuin, vogelvriendelijke tuin
 - Opvolging van het gebruik en de toepassing van het zakboekje door in te spelen op eventuele moeilijkheden voor de toepassing ervan door tuinaannemer
 - Zakboekje wordt opgemaakt in overleg met productiesectoren. Productiesectoren met kennis en ervaring in plantenassortiment dragen bij tot voorstellen van tuinplanten die op basis van bovenstaande thema's bijdragen tot natuurlijke tuinen
- Plantenassortiment met planteigenschappen onder de aandacht brengen
 - Bestaande plantenregisters en tools voor het zoeken naar de juiste tuinplant met gewenste eigenschappen worden geactualiseerd, en in de kijker geplaatst. Dit zal bijdragen aan een juiste plantenkeuze in functie van standplaatsvereisten en doelstellingen binnen de Green Deal voor zowel groenvoorzieners als particulieren.
 - Op basis van bovenstaande zeven thema's kunnen bepaalde planteigenschappen als grote meerwaarde aangeduid worden om zo de keuzes in particuliere tuinen richting te geven.
 - Op regelmatige basis kan een plantenassortiment in de kijker geplaatst worden en daarbij de specifieke eigenschappen van die soorten mee benadrukt worden.
- Belgische Federatie Groenvoorzieners (BFG)
 - Deelnemen aan oproepen die verband houden met tuinen: ESF 2020SCOPE Strategische competentieprognoses - sensibiliseringscampagne omtrent grondverzet - Green Deal Circulair Bouwen, nl. nieuwe tuinbeleving met dezelfde materialen.
 - Opmaak Jaarboek BFG met algemene vraag: welke impact heeft het klimaat op de tuinsector. Interviews met doel te sensibiliseren, te duiden op belang en onderlinge werking van en tussen diverse ecosysteemdiensten en te stimuleren tot andere aanpak, w.o. vergrijzing van de tuinen.
 - Via lezingen, studiereizen, 3-maandelijks vakblad en mediakanalen de tuinsector vertrouwd maken met begrippen als biodiversiteit, circulair, blauwgroene netwerken, water- en bodembeheer en de diversiteit in mogelijkheden en aanpak, met doel bij te dragen aan een kwaliteitsvol en gezonde leef- en werkomgeving
 - Kennis delen met de respectievelijke initiatiefnemers en geïntegreerde acties concretiseren
 - Opstarten Webinars in samenwerking met onze partners in kader van o.a. ontharden – waterdoorlaatbaarheid
- Landelijke Gilden
 - Opzetten van een campagne Vergroen je voortuin in 5 dorpen, in samenwerking met gemeente
 - Een campagne die wordt hernomen maar binnen deze Green Deal zal focussen op de natuurlijke tuin
 - Voor de gezamenlijke aankoop van plantgoed wordt gekeken naar soorten die aansluiten bij de principes van de natuurlijke tuin
 - Voor de samenwerking met gemeentes, tuinontwerpers, -aanleggers en kwekers wordt gekeken naar deelnemers van deze Green Deal
 - Met thema's uit de campagne Tuin van de toekomst willen we een bijdrage leveren aan een lerend netwerk (water, verkoelen, droogtebestendige planten, ...)
 - Organisatie van de dag van de natuurlijke tuin
 - Indien mogelijk in samenwerking met de tuincentra
 - Vb. van actie: in elke provincie een voorbeeld van een natuurlijke tuin openstellen voor het publiek (valt eventueel samen met het Open tuinenweekend).

6.3. De experts

De experts adviseren en ondersteunen de initiatiefnemers bij de uitvoering van deze Green Deal. Hiertoe wonen zij per jaar minstens één lerend netwerk-moment en één stuurgroepvergadering bij.

6.4. De deelnemende partijen

De concrete acties of engagementen van de ondertekenende, deelnemende partij van deze overeenkomst worden als bijlage bij zijn/haar overeenkomst gevoegd.

Artikel 7. Lerend netwerk

De initiatiefnemers inspireren, stimuleren en coachen de deelnemers tijdens de opstart en uitvoering van hun acties. Ze brengen deelnemende partijen minstens 2 keer per jaar samen. Gekoppeld aan de jaarlijkse evaluatie van de Green Deal wordt na één jaar een moment georganiseerd waarop deelnemende partijen hun acties met elkaar kunnen delen. Alle partijen zijn bereid om opgedane inzichten rond hun acties en de impact van hun actie met anderen te delen. Bovendien plaatsen ze hun acties voor de Green Deal regelmatig in de kijker via hun eigen communicatiekanalen. Alle acties worden binnen het jaar na ondertekening opgenomen. De invulling en timing van deze acties wordt in een jaarplan opgenomen. Dat jaarplan wordt jaarlijks aan de Stuurgroep van initiatiefnemers bezorgd.

Artikel 8. Stuur- en werkgroepen, adviserende experts

Binnen de twee maanden na de ondertekening van de Green Deal zal door de initiatiefnemers een Stuurgroep worden opgericht. Deze Stuurgroep is verantwoordelijk voor de opvolging en de uitvoering van de Green Deal. Onder de leden ervan zal jaarlijks een voorzitter en secretaris worden aangeduid.

De Stuurgroep is verantwoordelijk voor de opvolging en de bewaking van de uitvoering van de Green Deal, de beoordeling van de toetreding en uitreding van partijen in de Green Deal, de jaarlijkse verslaggeving aan het Green Deal loket en het opleveren van een eindrapportage. De Stuurgroep staat ook in voor de organisatie van het Lerend Netwerk. Indien zinvol en ondersteund door de partners zullen thema- of actiegerichte werkgroepen worden opgericht, die aan de stuurgroep zullen rapporteren. De Stuurgroep laat zich bijstaan door experts met een adviserende functie.

Artikel 9. Informatie-uitwisseling tussen partijen, openbaarheid van Green Deal en gebruik resultaten Green Deal

Partijen verklaren dat zij alle nodige en nuttige informatie aan elkaar zullen overmaken, zodanig dat alle betrokkenen steeds over voldoende en up-to-date informatie beschikken. Enkel daar waar van toepassing en mits aangeven door de informatieverstrekker kan de vertrouwelijkheid van gegevens worden ingeroepen. Deze vertrouwelijkheid staat echter nooit de werking en de communicatie van de Green Deal in de weg.

De Green Deal kan in communicatie worden aangehaald als 'Green Deal Natuurlijke tuinen'. Na het afsluiten van de Green Deal zal deze openbaar worden gemaakt. Dit o.a. via de website van het departement Omgeving. Deze actieve openbaarheid van bestuur maakt dat anderen kennis ervan kunnen nemen waardoor de navolging van de gemaakte afspraken wordt bevorderd.

De Green Deal doet ten aanzien van de partners geen rechten ontstaan op het vlak van auteursrechten en intellectuele eigendom. In principe zijn de resultaten dus publiek goed en kunnen de resultaten van een Green Deal vrij gebruikt worden door anderen of in andere projecten, waardoor het effect ervan vergroot en verruimd wordt zonder extra ondersteuning van de overheid.

Aan partijen wordt gevraagd om, in elke communicatie over de Green Deal, verspreid via woord, beeld, website, brochure en eventueel andere of aanvullende communicatiemiddelen, enerzijds het Vlaamse logo van de Green Deal te gebruiken en anderzijds kunnen de initiatiefnemers een eigen projectgebonden Green Deal logo ontwikkelen om een veelvoud van logo's in de communicatie te vermijden.

Communicatie op sociale media zoals Twitter, Facebook en LinkedIn behoort tot de mogelijkheden. Om een maximale Vlaamse herkenning te krijgen, wordt voorgesteld om gebruik te maken van de hashtag

#greendealsvlaanderen. Deze komt idealiter telkens bij de communicatieboodschappen te staan. Hierbij engageren de partners zich om minstens de volgende niet-limitatieve bepalingen te vervullen:

1. In brochures krijgt het logo van de Vlaamse overheid en de verwijzing naar de Green Deal of een gelijkwaardige alternatieve vermelding in de tekst voldoende zichtbaarheid
2. Bij elk evenement met betrekking tot de Green Deal wordt de Vlaamse overheid voldoende zichtbaarheid gegeven. De organisatoren van het evenement zorgen er tevens voor dat het logo van de Vlaamse overheid bij een presentatie en in mogelijke filmpjes die betrekking hebben op het project, aan het begin en het einde getoond wordt
3. In een tv-spot met betrekking tot de Green Deal krijgt het logo van de Vlaamse overheid voldoende zichtbaarheid
4. In een radiospot rond initiatieven in dit kader wordt de Green Deal vermeld
5. Op affiches m.b.t. de Green Deal krijgt de Vlaamse overheid de nodige zichtbaarheid. Het logo van de Vlaamse overheid krijgt een gelijkwaardige plaats ten opzichte van eventuele andere, al dan niet commerciële partners
6. Op een website van de Green Deal staat het logo van de Vlaamse overheid duidelijk zichtbaar op de homepage van de website (boven de vouwlijn)
7. Omgekeerd, zal de Vlaamse overheid zelf in haar eigen relevante publicaties en communicatie verwijzen naar deze Green Deal.

Met betrekking tot het omgaan met persoonlijke gegevens houden de partners zich bij de uitvoering van de Green Deal uiteraard aan de nieuwe Europese privacyregels die op 25 mei 2018 inwerking zijn getreden (Algemene Verordening Gegevensbescherming). Zo zullen, met het oog op een vlotte communicatie over en in kader van de uitvoering van de Green Deal, de persoonlijke en/of professionele contactgegevens die van alle betrokkenen aan de Green Deal worden verzameld en bewaard door de initiatiefnemers en het Departement Omgeving voor geen ander doeleinde dan voor deze communicatie worden aangewend. Verdere details en bepalingen rond het correct omgaan met persoonlijke gegevens kunnen vastgelegd worden in het reglement voor de werking van de stuurgroep (zie artikel 8). Dit kan betrekking hebben op bepalingen inzake het gepast gevolg geven aan een verzoek tot schrapping uit de bijgehouden lijsten met persoonlijke gegevens, het beperken van de periode dat persoonlijke gegevens bewaard zullen blijven, het beperken van het openbaar maken van persoonlijke gegevens verzameld tijdens uitvoering van de Green Deal en zo meer.

Artikel 10. Evaluatie Green Deal

De uitvoering van de Green Deal zal via de Stuurgroep van nabij worden opgevolgd. Er zal minstens jaarlijks door de stuurgroep een schriftelijke evaluatie en stand van zaken worden opgemaakt op basis van input van de partners.

Concreet rapporteren de initiatiefnemers jaarlijks minstens onderstaande zaken:

- per partner: specifieke acties en resultaten
- een overzicht van de nieuwe partners
- beschrijving van de extra concrete acties door nieuwe en huidige partners
- beleidsaanbevelingen.

Artikel 11. Wijzigingen aan de inhoud

Elke partij kan aan de andere partijen verzoeken om de Green Deal te wijzigen. Dit door middel van een schrijven gericht aan de voorzitter van de Stuurgroep van de Green Deal. Partijen zullen na het ontvangen van het verzoek binnen een termijn van 6 weken in overleg treden. Enkel mits schriftelijk akkoord van de stuurgroep wordt deze

voorgestelde wijziging goedgekeurd. De wijziging en het schriftelijk akkoord zullen als bijlagen aan de Green Deal worden toegevoegd en maken er een integraal deel van uit.

Artikel 12. In- en uittreding partijen Green Deal

Er kunnen steeds nieuwe partijen toetreden tot de Green Deal. Een nieuwe partij zal daarvoor schriftelijk een verzoek overmaken aan de voorzitter van de stuurgroep. De engagementen van deze nieuwe partij worden hierbij duidelijk omschreven. Na schriftelijk goedkeuring van de aanvraag door de stuurgroep, maakt de partij officieel deel uit van de Green Deal waardoor voor die partij ook alle rechten en engagementen verbonden aan de Green Deal van toepassing zijn vanaf de datum van de schriftelijke goedkeuring van de aanvraag. De aanvraag en goedkeuring zullen als bijlage aan de Green Deal worden toegevoegd. Elke partij van de Green Deal kan te allen tijde en met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden door middel van een aangetekend schrijven aan de voorzitter van de stuurgroep, uittreden uit de Green Deal.

Artikel 13. Ontbinding van de Green Deal

Mocht de uitvoering van de Green Deal onmogelijk worden, dan kan de Stuurgroep beslissen de Green Deal voortijdig te ontbinden.

Artikel 14. Datum inwerkingtreding

Deze Green Deal treedt in werking vanaf 13 november 2020.

Artikel 15. Handtekening van de partij

Alle ondertekende exemplaren van de Green Deal Natuurlijke tuinen (één per partij) zullen worden bewaard door het departement Omgeving en kunnen door iedere partij worden geraadpleegd.

Namens

